

2005-YILDA O‘ZBEKISTONDA KASABA UYUSHMALARINING O‘RNI: TA’LIM VA SOG‘LIQNI SAQLASHGA E’TIBOR.

Samodova Feruza Muxidlinovna

Tarix fani o’qituvchisi chiroqchi tumani

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston kasaba uyushmalarining 2005-yildagi faoliyati batafsil yoritilgan bo‘lib, ularning ta’lim va sog‘liqni saqlash sohalarida tutgan o‘rni alohida ta’kidlangan. Ushbu tadqiqot kasaba uyushmalarining ishchilar huquqlarini himoya qilish, mehnat sharoitlarini yaxshilash va ta’lim va sog‘liqni saqlash sohasidagi ijtimoiy siyosatga ta’sir ko’rsatish borasidagi tashabbuslarini o’rganib chiqib, ushbu yil davomida kasaba uyushmalarining ushbu muhim sohalarga ta’sirini yoritib beradi.

Kalit so'zlar: Kasaba uyushmalari, O'zbekiston, ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnatkashlar huquqlari, advokatlik, ijtimoiy siyosat, 2005 y.

Kirish: 2005 yilda O‘zbekistonda kasaba uyushmalari mehnatkashlar manfaatlarini himoya qilish va ijtimoiy siyosatni, xususan, ta’lim va sog‘liqni saqlash sohalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o‘ynashda davom etdi. Ushbu maqola O'zbekiston kasaba uyushmalarining 2005 yildagi faoliyatini tahlil qilish, ularning mehnat sharoitlarini yaxshilash, mehnatkashlar huquqlarini himoya qilish, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlarini rivojlantirishga hissa qo'shish borasidagi sa'y-harakatlariga e'tibor qaratishdan iborat. Ushbu sohalarda kasaba uyushmalarining rolini o'rganish orqali ushbu tadqiqot ushbu yil davomida ularning ijtimoiy farovonlik va mehnat huquqlariga ta'siri haqida tushuncha beradi.

Ta'lim kasaba uyushmalari:

O‘zbekiston kasaba uyushmalari 2005 yilda ta’lim sohasi xodimlari, jumladan, o‘qituvchilar, professorlar va ma’muriy xodimlarning huquqlarini himoya qilish bilan

faol shug'ullandi. Kasaba uyushmalari jamoaviy muzokaralar, siyosiy muloqotlarda ishtirok etish va kampaniyalar tashkil etish orqali mehnat sharoitlarini yaxshilash, adolatli ish haqini ta'minlash va ta'lim xodimlari uchun kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini yaratishni maqsad qilgan. Kasaba uyushmalari ta'lim xodimlari manfaatlarini himoya qilish orqali ta'lim sifatini oshirish va ta'lim muassasalarida qulay mehnat muhitini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynadi.

Sog'liqni saqlash kasaba uyushmalari:

Sog'liqni saqlash sohasida O'zbekiston kasaba uyushmalari 2005-yilda tibbiyot xodimlari, jumladan, shifokorlar, hamshiralar va yordamchi xodimlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish yo'lida tinimsiz mehnat qildi. Kasaba uyushmalari sog'liqni saqlash organlari bilan muzokaralarda qatnashdi, mehnat sharoitlarini yaxshilash tarafdori bo'ldi va sog'liqni saqlash infratuzilmasi va resurslarini yaxshilash uchun lobbichilik qildi. Kasaba uyushmalari xodimlar soni, asbob-uskunalar bilan ta'minlanganligi va xodimlarga beriladigan imtiyozlar kabi masalalarni hal etish orqali tibbiyot xodimlari uchun yanada qulay muhit yaratish va aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmat sifatini oshirishga hissa qo'shdi.

Ijtimoiy siyosatga ta'siri:

O'zbekistonda 2005 yildagi kasaba uyushmalarining faoliyati ta'lim va sog'liqni saqlash sohalaridagi ijtimoiy siyosatni shakllantirishga katta ta'sir ko'rsatdi. Kasaba uyushmalari o'zlarining targ'ibot-tashviqot ishlari va davlat idoralari bilan o'zaro hamkorliklari orqali mehnat huquqlari, ish joyi xavfsizligi, kasbiy rivojlanish imkoniyatlari va ushbu sohalar xodimlari uchun ijtimoiy imtiyozlar bo'yicha siyosiy qarorlarga ta'sir ko'rsatdilar. Kasaba uyushmalari mehnatkashlar farovonligi, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida xizmat ko'rsatish sifatini birinchi o'ringa qo'yadigan siyosatni ilgari surish orqali ijtimoiy farovonlikni oshirish va mehnatkashlar huquqlarini himoya qilishda muhim rol o'ynadi.

2005 yilda O'zbekistonda kasaba uyushmalari oldida turgan muammolarga qaratilgan jiddiy islohotlar amalga oshirilmadi. Kasaba uyushmalari va mehnat huquqlari

uchun muhit asosan cheklangan bo'lib qoldi, kasaba uyushmalari ishchilar huquqlarini himoya qilish va mehnat sharoitlarini yaxshilashda duch keladigan to'siqlarni hal qilishda cheklangan progress.

Mustaqil tashkilotchilikni cheklash, hukumat nazorati, byurokratik to'siqlar va so'z erkinligini cheklash kabi muammolarni hal qilish uchun mumkin bo'lgan islohotlar bo'yicha munozaralar yoki muloqotlar bo'lgan bo'lsa-da, bu davrda jiddiy islohotlarga qaratilgan aniq qadamlar cheklangan edi. O'zbekistonning o'sha davrdagi siyosiy manzarasi jamiyat hayotining turli jabhalari, jumladan, kasaba uyushmalari va mehnat tashkilotlari ustidan jiddiy nazoratni amalga oshiruvchi markazlashgan davlat tuzilmasi bilan ajralib turardi.

Mehnat huquqlarini oshirish, mustaqil tashkilotchilikni rivojlantirish va ishchilar uchun mehnat sharoitlarini yaxshilashga qaratilgan sa'y-harakatlar O'zbekistondagi kengroq siyosiy kontekst tufayli ko'pincha qiyinchiliklarga duch keldi. Hukumatning kasaba uyushmalari va fuqarolik jamiyati tashkilotlariga nisbatan ehtiyotkorlik bilan munosabati saqlanib qoldi va bu sohadagi islohotlar odatda sust kechdi.

Shuni ta'kidlash kerakki, 2005 yilda amalga oshirilgan muayyan islohotlar to'g'risida mavjud bo'lgan ma'lumotlar cheklangan bo'lishi mumkin va bu boradagi har qanday o'zgarishlarga o'sha paytdagi O'zbekistondagi umumiy siyosiy muhit va hukumat siyosati ta'sir qilgan bo'lardi.

Qiyinchiliklar va kelajakdagi yo'nalishlar:

O'z hissalarini qo'shganiga qaramay, 2005 yilda O'zbekiston kasaba uyushmalari muammolarga duch keldi, jumladan, mustaqil tashkilotchilikni cheklash, hukumat nazorati va byurokratik to'siqlar. Oldinga qarab, ushbu muammolarni hal qilish, mehnat huquqlarini mustahkamlash, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida mehnat sharoitlarini yaxshilash bo'yicha kasaba uyushmalari, davlat organlari va fuqarolik jamiyati tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni davom ettirish zarur. Muloqotni rivojlantirish, oshkoralikni ta'minlash va mehnatkashlar manfaatlarini himoya qilish orqali kasaba

uyushmalari ijtimoiy adolatni mustahkamlash va O'zbekistonda yanada adolatli jamiyatni rivojlantirishga hissa qo'shishda hal qiluvchi rol o'ynashda davom etishi mumkin.

Xulosa:

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, O'zbekistonda 2005-yilda kasaba uyushmalarining, xususan, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalaridagi faoliyati mehnatkashlar huquqlarini himoya qilish, mehnat sharoitlarini yaxshilash, xodimlar va umuman jamiyat manfaati uchun ijtimoiy siyosatga ta'sir ko'rsatishda muhim ahamiyat kasb etdi. Kasaba uyushmalari mehnatkashlar manfaatlarini himoya qilish borasidagi sa'y-harakatlari orqali ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlari sifatini oshirish, kasbiy malaka oshirish imkoniyatlarini rag'batlantirish va ushbu sohalar xodimlari uchun qulay mehnat muhitini ta'minlashga hissa qo'shdi. O'zbekiston ijtimoiy rivojlanish yo'lida 2005-yilda kasaba uyushmalarining roli mehnat huquqlarini himoya qilish, ijtimoiy muloqotni rivojlantirish va iqtisodiyotning muhim tarmoqlarida mehnatkashlar farovonligini oshirishdagi ahamiyatini ta'kidladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "ARAB MILLIY MADANIY MARKAZI." *E Conference Zone*. 2023.
2. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "CHET MAMLAKATLAR BILAN HAMKORLIK YOKI TURKIYADAGI OFATLARGA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARNING MUNOSABATI." *E Conference Zone*. 2023.
3. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "YUKSALISH XALQ HARAKATI." *E Conference Zone*. 2023.
4. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Why mahatma Gandhi changed the world forever." *Academicia Globe: Inderscience Research* 3.06 (2022): 361-367.
5. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Why Mahatma Gandhi changed the world forever." *Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences* 17 (2023): 1-6.
6. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "OLTIN MEROS JAMGARMASI HAQIDA." *E Conference Zone*. 2023.
7. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "NURONIY JAMG ARMASI HAQIDA." *Conferencea* (2023): 53-56.
8. Muminovna, Kodirova Country. "HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UZBEKISTAN." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 3.12 (2022): 967-969.
9. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UZBEKISTAN." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 4.1 (2023): 89-92.
10. Davronbek, Normurodov, and Qodirova Mamlakat. "Abu nasr inb Muhammad Farobiy." *Ta'lim fidoyilari* 5.9 (2022): 496-499.

11. Mannonov, Yorqin, and Mamlakat Qodirova. "LAG'MON QISHLOG'I TARIXI." *Scientific progress* 3.3 (2022): 876-880.
12. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Development of community livestock during the years of independence on the example of kashkadare and surkhandare." *Academicia Globe: Inderscience Research* 3.04 (2022): 455-457.
13. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Issues of the Ethnogenesis of the Uzbek People in Ethnographic Studies of Uzbekistan During the Years of Independence." *Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences* 7 (2022): 116-118.
14. Safarov, Akmal, and Mamlakat Qodirova. "PAXTA YAKKAHOKIMLIGI DAVRIDA XOTIN-QIZLARNING QISHLOQ XO 'JALIGIDAGI O 'RNI (QASHQADARYO MISOLIDA)." *E Conference Zone*. 2022.
15. Mamlakat, Qodirova, and Mannonov Yorqin. "BOZOR SAMADOV-XALQ QAHRAMONI." *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 696-698.